

Jan Gurba

Grób kultury czas lejowatych ze Starej Wsi w pow. lubartowskim

Une tombe de la civilisation des coupes en entonnoir de Stara Wieś, distr. de Lubartów

W czasie prac ziemnych przy budowie szosy przez Starą Wieś w 1959 r. natrafiono na naczynia gliniane. Dzięki zgłoszeniu o odkryciu przez ob. ob. A. Dudka i Więcka, pracowników prezydium miejscowej rady narodowej, podjęto na miejscu prace ratownicze i zebrano dane o warunkach znalezienia.

wane fragmenty kości ludzkich. Tuż obok kości, od północy, znajdował się trójkątny grocik krzemienny. Po drugiej stronie kości leżały: toporek kamienny oraz retuszowany odłupek krzemienny (ryc. 1).

Opis zabytków

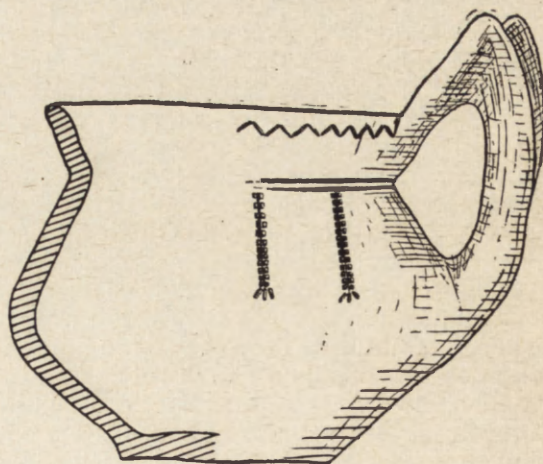
Kubek z uchem *ansa lunata* (ryc. 2). Szyjka wyodrębniona, rozchylona lejkowato. Brzusiec dwustożkowy o zaokrąglonym załomie. Naj-

Ryc. 1. Stara Wieś, pow. lubartowski. Plan grobu kultury czas lejowatych

Fig. 1. Stara Wieś, distr. de Lubartów. Plan de la tombe de la culture des coupes en entonnoir

W miejscu, w którym dawniej droga przecinała kulminację przy zachodnim krańcu wsi, 20 cm poniżej poziomu drogi, to jest około 70 cm poniżej powierzchni pola wznoszącego się obok, znajdowały się dwa stojące obok siebie naczynia. W pobliżu, wyciągnięte w kierunku wschodnim od naczyń, leżały bardzo źle zachowane

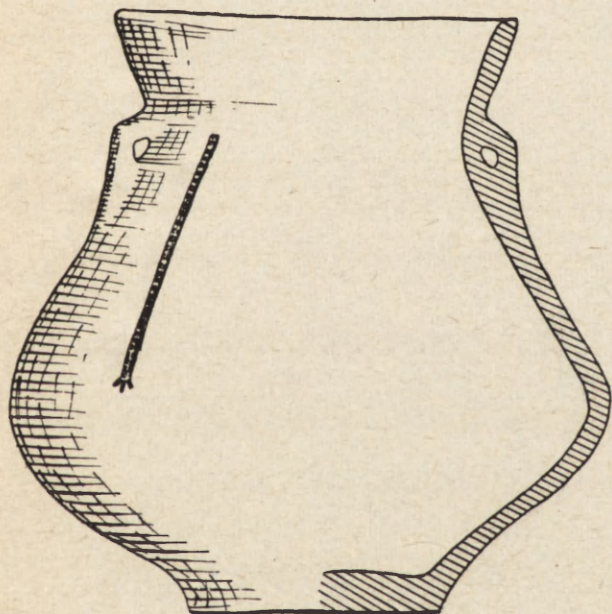

Ryc. 2. Stara Wieś, pow. lubartowski. Kubek z uchem *ansa lunata*, $\frac{2}{3}$ w. n.

Fig. 2. Stara Wieś, distr. de Lubartów. Gobelet à anse *ansa lunata*, $\frac{2}{3}$ gr. nat.

większa wydętość w dolnej partii naczynia. Dno niewyodrębnione, nieco wklęsłe. Powierzchnia gładka, barwy szarej. Ornament pod krawędzią, w postaci zygzaka wykonanego stempelkiem. Od przejścia szyi w brzusec zwisa sześć „frędzli”, utworzonych z głęboko rytej kreski, przekreślającej szereg odcisków stempelka. Ucho zdobione w poprzek najwyższej wysuniętej części oraz przez środek takim samym ornamentem, który na największej wydętości brzuśca zakończony jest rozczapierzonymi palczasto trzema odciskami stempelka. Wys. 7,5 cm, wys. z uchem 9,5 cm, średn. wylewu 8 cm, brzuśca 9,5 cm, dna 4,5 cm.

Dwustożkowata amforka o łagodnie zaokrąglonym brzuścu, z dwoma kolankowatymi naprzeciwległymi uchami umieszczonymi na przejściu szyi w brzusec (ryc. 3). Szyjka lejkowata, lekko wyodrębniona. Na środku uch oraz w połowie odstępku między uchami umie-

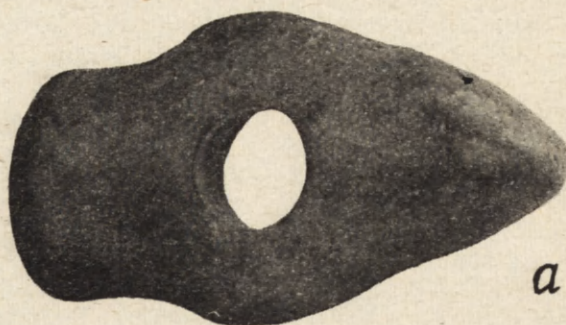
Ryc. 3. Stara Wieś, pow. lubartowski. Amforka, ok. $\frac{2}{1}$ w. n.

Fig. 3. Stara Wieś, distr. de Lubartów. Petite amphore, env. $\frac{2}{1}$ gr. nat.

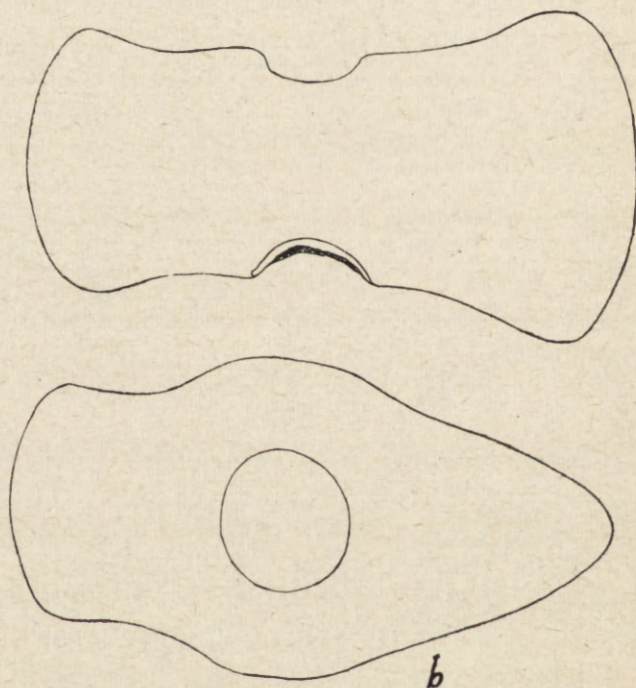
szczone są ozdoby w postaci słupków, wykonanych poziomo odbitymi stempelkami, zakończonych na największej wydętości brzuśca palczasto rozszczepionymi trzema odciskami stempelka. Powierzchnia gładka, żółto-szara. Dno płaskie. Wys. 11,5 cm, wys. szyjki 2,5 cm, średn. wylewu 8 cm, brzuśca 12,5 cm, dna 5 cm.

Topór z guzowatym obuchem (ryc. 4). Przekrój przy otworze zbliżony do owalu. Długość 12 cm, średn. obucha 5—5,5 cm, szer. przy otworze 6,5 cm, szer. ostrza 6,5 cm, średn. otworu 2,5 cm, grub. przy otworze 3,5 cm. Powierzchnia gładka.

Grociek krzemienisty trójkątny (ryc. 5a) wykonany z wióra, załuskany z jednej strony rektuszem powierzchniowym, z drugiej tylko przy krawędziach. Długość 2,6 cm.

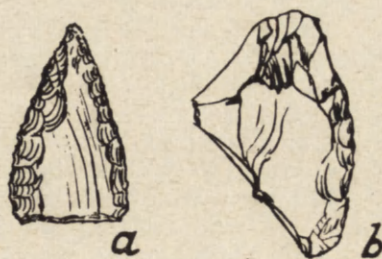
a

b

Ryc. 4. Stara Wieś, pow. lubartowski. Toporek kamienny, $\frac{1}{1}$ w. n.

Fig. 4. Stara Wieś, distr. de Lubartów. Hachette en pierres, $\frac{1}{1}$ gr. nat.

a

b

Ryc. 5. Stara Wieś, pow. lubartowski. Grociek (a) i odłupek krzemienisty (b), w. n.

Fig. 5. Stara Wieś, distr. de Lubartów. Petit pointe de flèche (a) et éclat en silex (b), gr. nat.

Retuszowany odłupek krzemienny (ryc. 5b).
Długość 3 cm.

*

Opisany inwentarz jest typowy dla kultury czas lejewatych na lessach lubelskich¹. Zarówno ceramika, jak i toporek kamienny znajdują tam szereg bliskich analogii. Znaleziskiem wyjątkowym jest jednak trójkątny grocik strzały łuku, nie spotykany dotychczas na obszarze południowej grupy kultury czas lejewatych².

Grób ze Starej Wsi jest pierwszym, poza

¹ L. Gajewski, *Kultura czas lejewatych między Wisłą a Bugiem*, Annales UMCS, sec. F. vol. 4:1949 (1953) 194 ss.

² K. Jażdżewski, *Kultura pucharów lejewatych*

dotychczasowymi znaleziskami powierzchniowymi, zbadanym obiektem tej kultury na terenie powiatu lubartowskiego³. Na podstawie nielicznych jeszcze materiałów możemy już stwierdzić, że kultura materialna tej ludności miała identyczny prawie charakter na całym obszarze Wyżyny Lubelskiej.

W czasie badań zwiadowczych stwierdzono również na terenie Starej Wsi ślady osadnictwa kultury łużyckiej oraz z I okresu wczesnośredniowiecznego.

w Polsce zachodniej i środkowej, Biblioteka Prehistoryczna, t. 2, Poznań 1936, s. 289.

³ L. Gajewski i J. Gurba, *Osadnictwo starożytne i wczesnośredniowieczne w pow. lubartowskim*, [w:] *Jednodniówka Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Lubartowskiej*, Lubartów 1959, s. 36.

Une tombe de la civilisation des coupes en entonnoir de Stara Wieś, distr. de Lubartów

R é s u m é

Dans le village de Stara Wieś, distr. de Lubartów, fut mise à découvert en 1959 une sépulture à squelette de la civilisation des coupes en entonnoir, qui contenait une petite amphore, un gobelet à *ansa lunata*, une petite hache à bosses et une pointe de flèche en

silex. Cette pointe de flèche en forme de triangle constitue à l'état actuel de nos recherches une trouvaille unique, rencontrée pour la première fois dans le matériel reconnu pour le groupe méridional de cette civilisation.